

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์
ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๕/๒๕๖๓

เรื่องพิจารณาที่ ๓๗/๒๕๖๒

วันที่ ๒๑ เดือน กุมภาพันธ์ พุทธศักราช ๒๕๖๓

ระหว่าง { คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง
พรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้อง

เรื่อง คณะกรรมการการเลือกตั้งขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคอนาคตใหม่

คณะกรรมการการเลือกตั้ง ผู้ร้อง ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้อง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลผู้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๗๒ และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง สรุปได้ดังนี้

ผู้ถูกร้องโดยมติของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง ได้ทำสัญญากู้ยืมเงินจาก นายธนาร จรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๒ ฉบับ สัญญากู้ยืมเงินฉบับที่หนึ่ง ลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ วงเงินกู้ จำนวน ๑๖๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งผู้ถูกร้องได้รับต้นเงินกู้เรียบร้อยแล้วทั้งจำนวน โดยในสัญญาข้อ ๒ ระบุว่า “ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้ในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปีของต้นเงินกู้ กำหนดส่งดอกเบี้ยทุกเดือน จนกว่าสัญญาสิ้นสุดลง ทั้งนี้ หากผู้กู้ผิดนัดชำระหนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ผู้กู้ต้องรับผิดชอบปรับ วันละ ๑๐๐ บาท (หนึ่งร้อยบาท) จนกว่าผู้กู้จะชำระต้นเงินกู้คงค้าง ดอกเบี้ยและเบี้ยปรับในงวด ที่ผิดนัดเสร็จสิ้น” หลังจากนั้น ผู้ถูกร้องได้ชำระเงินกู้ยืมดังกล่าว จำนวน ๓ ครั้ง ครั้งที่ ๑ วันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒ จำนวน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ครั้งที่ ๒ วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒ จำนวน ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท และครั้งที่ ๓ วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒ จำนวน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท รวมทั้งสิ้นเป็นเงิน จำนวน ๗๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องได้ชำระดอกเบี้ยรายเดือนของ เดือนกุมภาพันธ์ มีนาคม และเมษายนของปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ต่อมาประมาณเดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการแก้ไขสัญญากู้ยืมเงินฉบับที่หนึ่ง ในข้อ ๒ จากเดิม ระบุว่า “... กำหนดส่งดอกเบี้ยทุกเดือน ...” เปลี่ยนเป็น “... กำหนดส่งดอกเบี้ยทุกปี ...” ส่วนสัญญากู้ยืมเงินฉบับที่สอง ลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ วงเงินกู้ จำนวน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยในสัญญาข้อ ๒ ระบุว่า “ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้ในอัตราร้อยละ ๒ ต่อปีของต้นเงินกู้เท่าที่ผู้กู้ยังคงค้างชำระ” ซึ่งผู้ถูกร้องได้รับเงินกู้ยืมดังกล่าวในวันทำสัญญา กู้ยืมเงิน จำนวน ๒,๗๐๐,๐๐๐ บาท และ นายธนาร จรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ได้บริจาคเงิน ให้แก่ผู้ถูกร้อง ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ จำนวน ๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท

ผู้ร้องเห็นว่า การที่ นายธนาร จรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงิน ตามสัญญากู้ยืมเงิน จำนวน ๒ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๑๙๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท ทั้งที่ผู้ถูกร้องเป็น พรรคการเมืองที่มีไขนติบุคคลซึ่งสามารถหารายได้หรือกำไรจากการประกอบธุรกิจการค้า โดยมีรายได้ จากเงินบริจาคหรือเงินอื่นที่ระบุมไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๒ และรายได้ของผู้ถูกร้องสามารถนำไปใช้จ่ายได้เฉพาะตามที่พระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘๗ กำหนดไว้เท่านั้น รายได้ของผู้ถูกร้อง ย่อมไม่สามารถนำไปชำระหนี้เงินกู้ยืมได้ อีกทั้งไม่ปรากฏว่าผู้ถูกร้องมีหลักประกันที่น่าเชื่อถือที่สามารถ

ชำระหนี้เงินกู้ยืมดังกล่าวกับดอกเบี้ยตามที่กำหนดไว้ในสัญญาได้ และเมื่อผู้ถูกร้องไม่ชำระดอกเบี้ยรายเดือนตามสัญญา ก็ไม่ปรากฏว่า นายธนธร จรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องกระทำการใดที่แสดงว่าจะบังคับชำระหนี้คืน แต่กลับทำสัญญาแก้ไขขยายระยะเวลาชำระดอกเบี้ยให้ผู้ถูกร้อง กรณีจึงเป็นการทำนิติกรรมอำพราง นิติกรรมให้หรือบริจาคเงินแก่ผู้ถูกร้องซึ่งมีมูลค่าเกินกว่าสิบล้านบาท เมื่อ นายธนธร จรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องได้บริจาคเงินให้ผู้ถูกร้องแล้ว จำนวน ๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท จึงไม่สามารถบริจาคเงินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ถูกร้องเกินกว่า ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท ได้อีก การที่ นายธนธร จรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องให้หรือบริจาคเงินแก่ผู้ถูกร้องโดยทำสัญญากู้ยืมเงินจำนวน ๒ ฉบับ รวมจำนวน ๑๙๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท ดังกล่าว จึงเป็นการให้หรือบริจาคเงินหรือประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ถูกร้องมีมูลค่าเกินกว่าสิบล้านบาท อันเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง และมีโทษตามมาตรา ๑๒๔ เงินหรือประโยชน์อื่นใดของ นายธนธร จรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องในส่วนที่เกินกว่าสิบล้านบาท จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ด้วยเหตุนี้ การที่ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินและรับเงินดังกล่าวจาก นายธนธร จรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง จึงเป็นการขัดต่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๖ วรรคสอง และมีโทษตามมาตรา ๑๒๕ อีกทั้งการที่ผู้ถูกร้องรับเงินกู้ยืมในส่วนที่มีมูลค่าเกินกว่าสิบล้านบาท จึงเป็นการรับบริจาคเงินหรือประโยชน์อื่นใดโดยรู้หรือควรจะรู้ว่า ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ และเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๙๓

ผู้ร้องจึงมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๒๙/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๑ ธันวาคม ๒๕๖๒ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๙๓ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ดังนี้

(๑) มีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง

(๒) มีคำสั่งเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลผู้เป็นคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง

คือ นายธนธร จรุงเรืองกิจ นางสาวกุลธิดา รุ่งเรืองเกียรติ นายชำนาญ จันทร์เรือง พลโท พงศกร รอดชมภู

นายรณวิทย์ หล่อเลิศสุนทร นายปิยบุตร แสงกนกกุล นายนิติพัฒน์ เต็มไพโรจน์ นายไกลก้อง ไวทยการ นางสาวพรณิการ์ วาณิช นายสุรชัย ศรีสารคาม นางสาวเยาวลักษณ์ วงษ์ประภารัตน์ นายชัน ภัคดีศรี นายเจนวิทย์ ไกรสินธุ์ นายสุนทร บุญยอด นางสาวจากรวรรณ ศรัณย์เกตุ และ นายนิรามาน สุโลมาน

(๓) มีคำสั่งห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้อง และถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องเป็นกรณีที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อคณะกรรมการมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ให้อันศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น ... (๓) กระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๒๐ วรรคสอง มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๖ มาตรา ๔๔ มาตรา ๔๕ มาตรา ๔๖ มาตรา ๗๒ หรือมาตรา ๗๔ ...” และมาตรา ๗๒ บัญญัติว่า “ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มา โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย” เมื่อผู้ร้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคผู้ถูกร้องได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) ประกอบมาตรา ๗๒ และผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีคำสั่งรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ (๑๓) ประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง และให้ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา

ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาและเอกสารประกอบต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ดังนี้

๑. กระบวนการยื่นคำร้องของผู้ร้องที่ขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องไม่ชอบด้วยกฎหมาย เนื่องจากเมื่อผู้ร้องได้รับหนังสือของสมาคมองค์การพิทักษ์รัฐธรรมนูญไทย ฉบับลงวันที่ ๒๑ พฤษภาคม ๒๕๖๒ เพื่อขอให้ไต่สวน สอบสวน และตรวจสอบกรณี นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ทำสัญญากู้ยืมเงินกับผู้ถูกร้อง โดยผู้ร้องในการประชุมครั้งที่ ๖๙/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ มอบหมายให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งแต่งตั้งคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน ซึ่งเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งได้มอบหมายให้คณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน คณะที่ ๑๓ ปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าว ต่อมาคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน คณะที่ ๑๓ ได้ดำเนินการแสวงหาข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน ผลการสืบสวนและไต่สวนปรากฏว่าไม่มีมูล จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ยกคำร้อง ผู้ร้องย่อมมีหน้าที่ส่งยุติเรื่องดังกล่าวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง อีกทั้งในการสืบสวนและไต่สวนของคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน คณะที่ ๑๓ หรือผู้ร้องไม่เคยแจ้งข้อกล่าวหาต่อผู้ถูกร้อง แต่อย่างไร อันเป็นกรณีที่ฝ่าฝืนระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๕๔

๒. ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจยุบพรรคผู้ถูกร้อง เนื่องจากรัฐธรรมนูญไม่มีบทบัญญัติอื่นใดที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ “ตามกฎหมายอื่น” การที่ผู้ร้องจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยโดยนำพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๓ มาบังคับใช้ในคดีนี้ จึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคหนึ่ง (๓) ศาลรัฐธรรมนูญจะนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมาใช้บังคับแก่คดีนี้ไม่ได้ตามนัยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง

๓. ผู้ถูกร้องมีฐานะเป็นนิติบุคคลเอกชน การใช้การตีความกฎหมายต่อผู้ถูกร้องย่อมเป็นไปตามหลักการพื้นฐานของเสรีภาพในการแสดงเจตนา ผู้ถูกร้องย่อมมีสิทธิเสรีภาพในการก่อกำเนิดสัมพันธ์ได้ ตราบเท่าที่ไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายกำหนดห้ามมิให้พรรคการเมืองกระทำ นอกจากนี้ “เงินกู้” มีสถานะเป็น “หนี้สิน” ไม่ใช่ “รายได้” หากกฎหมายมีความประสงค์ห้ามพรรคการเมืองกู้ยืมเงิน จะต้องบัญญัติไว้โดยชัดแจ้งเพื่อความมั่นคงแห่งนิติฐานะของพรรคการเมืองซึ่งเป็นเอกชน การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ไม่ได้บัญญัติห้ามพรรคการเมืองกู้ยืมเงิน ผู้ถูกร้องจึงสามารถกู้ยืมเงินได้และสามารถนำรายได้ของพรรคผู้ถูกร้องไปชำระหนี้เงินกู้ยืมได้ นอกจากนี้

ยังมีพรรคการเมือง จำนวน ๑๖ พรรคการเมือง ที่มีการกู้ยืมเงินซึ่งปรากฏในงบการเงินของพรรคการเมือง ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ และการกู้ยืมเงินในระบบกฎหมายต่างประเทศ พรรคการเมืองกู้ยืมเงินได้ โดยมีเงื่อนไขแตกต่างกัน และเมื่อเทียบเคียงกับนานาอารยประเทศแล้ว การกู้ยืมเงินเป็นนิติกรรมปกติ ที่พรรคการเมืองสามารถกระทำได้ทั่วไป

๔. การที่ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินจาก นายธนธร จีรุงเรืองกิจ ตามสัญญากู้ยืมเงินทั้ง ๒ ฉบับ รวมจำนวน ๑๙๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท มีเจตนาเพื่อเป็นการกู้ยืมเงินตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๖๕๓ มิใช่การทำนิติกรรมอำพราง เนื่องจากการกู้ยืมเงินมีกำหนดเวลาชำระหนี้ที่แน่นอนตามวันเวลา แห่งปฏิทินและกำหนดอัตราดอกเบี้ยไม่ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินฝากประจำของธนาคารพาณิชย์ และการที่ผู้ถูกร้องในฐานะผู้กู้ กับ นายธนธร จีรุงเรืองกิจ ในฐานะผู้ให้กู้ มีการแก้ไขระยะเวลาการชำระดอกเบี้ย จาก “รายเดือน” เป็น “รายปี” ก็เป็นไปเพื่อความสะดวกในการชำระหนี้เท่านั้น มิได้ทำให้ดอกเบี้ยลดลง เพราะอัตราดอกเบี้ยตามสัญญากู้ยืมเงินทั้ง ๒ ฉบับ กำหนดอัตราดอกเบี้ยแบบต้นเงินลดลงจะทำให้ ดอกเบี้ยลดลง อีกทั้งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาผู้ถูกร้องได้ทยอยชำระหนี้เงินกู้พร้อมดอกเบี้ยและเบี้ยปรับ คืนให้แก่ นายธนธร จีรุงเรืองกิจ กรณีจึงมิได้เป็นการให้โดยเสน่หาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๕๒๑ และมีได้เป็นการบริจาคหรือเป็นประโยชน์อื่นใดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ ที่จะเป็นการกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๖๒ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๗๒

๕. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ มีเจตนารมณ์มิให้พรรคการเมืองหรือผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่เป็นเงินสกปรก ผู้ถูกร้องเป็นพรรคการเมืองสามารถแสวงหารายได้และกำไร จากการจำหน่ายสินค้าหรือบริการ หรือจากการจัดกิจกรรมระดมทุนและเงินบริจาค ตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง (๓) (๔) และ (๕) ซึ่งที่ผ่านมาผู้ถูกร้องได้จัดกิจกรรมหารายได้เพื่อนำเงินมาชำระหนี้ตามสัญญากู้ยืมเงินคืนให้แก่ นายธนธร จีรุงเรืองกิจ โดยตลอด ผู้ถูกร้องมีศักยภาพในการหารายได้เพื่อชำระหนี้เงินกู้คืนและมีหลักประกันในการกู้ยืมเงิน คือ งบการเงินของผู้ถูกร้องประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ แสดงให้เห็นว่าผู้ถูกร้องสามารถหารายได้เป็นเงินทั้งสิ้น ๗๑,๑๗๓,๑๖๘ บาท ผู้ให้กู้ย่อมคาดคะเนได้ว่า

ผู้ถูกร้องสามารถชำระหนี้เงินกู้ตามสัญญาได้อย่างแน่แท้ และนับตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องได้รับความนิยมนจากประชาชนจำนวนมากตามที่มีประชาชนสมัครสมาชิกพรรคผู้ถูกร้องจำนวนกว่า ๗๐,๐๐๐ คน และมีแนวโน้มว่าจะมีสมาชิกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ ๒๔ มีนาคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องได้รับคะแนนเสียงเลือกตั้ง จำนวน ๖,๓๓๐,๖๑๗ คะแนนเสียง หากผู้ถูกร้องระดมให้มีผู้สมัครสมาชิกพรรคและบริจาคเงินให้แก่ผู้ถูกร้องก็สามารถชำระหนี้เงินกู้ได้ สำหรับกรณีการตีความว่าเงินที่ได้จากการกู้ยืมเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีแหล่งที่มา โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายนั้น ผู้ถูกร้องไม่รู้และไม่ควรจะรู้ได้ว่า เงินกู้เป็นเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ทั้งยังไม่มีเหตุอันควรสงสัยว่าเงินกู้ของ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ มีแหล่งที่มาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะมีที่มาจาก การประกอบธุรกิจโดยสุจริต ประกอบกับไม่มีกฎหมายห้ามพรรคการเมืองกู้ยืมเงิน โดยปรากฏว่าพรรคการเมืองอื่นก็มีการกู้ยืมเงินเช่นกัน และผู้ร้องไม่เคยเตือนหรือสั่งให้นำเงินกู้ไปคืนผู้ให้กู้ แต่อย่างใด ดังนั้น การที่ผู้ร้องกล่าวหาว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๗๒ จึงรับฟังไม่ได้ และเป็นการใช้และตีความพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ ที่ขัดหรือแย้งต่อเจตนารมณ์ของกฎหมาย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่า คดีพอวินิจฉัยได้โดยไม่ต้องทำการไต่สวนพยานบุคคล แต่เพื่อประโยชน์แห่งการพิจารณา ให้พยานบุคคลรวม ๑๗ ปาก ตามบัญชีระบุพยานของผู้ถูกร้อง ได้แก่ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ นายปิยบุตร แสงกนกกุล นายนิติพัฒน์ เต็มไพโรจน์ นายพุฒิพงศ์ พงศ์เอนกกุล รองศาสตราจารย์พิภพ อุดร รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร นายธีระชัย ภูวนาถนรานุบาล นายแสวง บุญมี นายเกรียงศักดิ์ ม่วงอ่อน นายนิยต ดำรงประภักดิ์ นายสุชาติ เพชรอาวุธ นางสาวมณีนีรัตน์ อิศรัชตพล นางสาวญาณวรรณ อิศรา นางสาวพรวิสาข์ เอมพานิช นายเฉลิมวรรณ เต็มไพศาลสกุล นายมหินทร์ สุรดิษฐ์กุล พลตำรวจตรี พิศาล ภูรินทร์ จัดทำบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นเป็นหนังสือยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ และให้เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งในฐานะผู้เกี่ยวข้องจัดทำความเห็นเป็นหนังสือยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้ถูกร้องยื่นคำคัดค้านคำสั่งไต่สวนคดีและขอให้ศาลรัฐธรรมนูญออกนั่งพิจารณาไต่สวนคดี โดยเปิดเผยเพื่อไต่สวนพยานบุคคลของผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๗ ปาก ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า

ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงข้อเท็จจริงอื่นใดที่แตกต่างไปจากคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาของผู้ถูกร้อง อันจะมีผลเป็นความจำเป็นที่จะต้องเปลี่ยนแปลงคำสั่งดังกล่าวของศาลรัฐธรรมนูญ จึงให้ยกคำคัดค้านดังกล่าว

เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นความเห็นเป็นหนังสือและเอกสารต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า เมื่อมีผู้ร้องเรียนต่อผู้ร้องว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ผู้ร้องและเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑ และมาตรา ๔๒ ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งเป็นการดำเนินการในคดีอาญาที่จะต้องยื่นคำฟ้องต่อศาลยุติธรรม ซึ่งขณะนี้ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของผู้ร้อง ส่วนการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องในคดีนี้ นั้น เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๓ วรรคหนึ่ง ประกอบระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๕๔ และข้อ ๕๕ มีคำสั่งที่ ๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ แต่งตั้งคณะกรรมการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และเมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองพิจารณารายงานการรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานแล้วจึงได้เสนอต่อที่ประชุมของผู้ร้อง เมื่อผู้ร้องพิจารณาแล้วเห็นว่ามีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๒ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๗๒ จึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ดังนั้น กระบวนการและขั้นตอนการยื่นคำร้องขอให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องจึงชอบด้วยกฎหมาย ส่วนประเด็นการแจ้งข้อกล่าวหาเป็นเรื่องของการดำเนินการในคดีอาญาไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการยุบพรรคการเมืองแต่อย่างใด

นายนิยต ดำรงประภักดิ์ นายสุชาติ เพชรอาวูธ และ นายเกรียงศักดิ์ ม่วงอ่อน เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยื่นบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า พยานทั้งสามได้รับแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน คณะที่ ๑๓ ดำเนินการสืบสวนตามมติของผู้ร้อง ในการประชุมครั้งที่ ๖๙/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๒๘ พฤษภาคม ๒๕๖๒ กรณีมีการกล่าวหาว่า นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ และผู้ถูกร้องกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งพยานทั้งสามได้ดำเนินการสืบสวนเสร็จสิ้นและจัดทำรายงานการสืบสวนเสนอต่อผู้ร้องเพื่อพิจารณาแล้ว ส่วนประเด็นเกี่ยวกับกรณีและผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยเพื่อมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องนั้น พยานทั้งสามไม่ทราบข้อเท็จจริงและไม่มีส่วนรู้เห็น แต่อย่างไร

นายธีระชัย ภูวนาถนรานุบาล ยืนยันที่ถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงและความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า เงินกู้ซึ่งผู้กู้มีภาระหน้าที่ต้องชำระคืนมิใช่รายได้ตามที่มาตรฐานการบัญชีกำหนดไว้ รายได้จึงไม่อาจรวมไปถึงเงินกู้ และไม่สามารถที่จะบันทึกบัญชีเงินที่ได้รับจากเงินกู้เข้าเป็นรายได้ เนื่องจากไม่เข้าตามค่านิยามของมาตรฐานการบัญชีดังกล่าว เงินกู้มิใช่เงินบริจาคมเนื่องจากเงินกู้ตามสัญญาเงินเป็นเงินที่ผู้กู้มีหน้าที่ต้องชำระคืน โดยหากผู้กู้มิได้ชำระคืนตามสัญญา ผู้ให้กู้ก็มีสิทธิจะดำเนินการบังคับให้เป็นไปตามสัญญา ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๒ ก็เปิดช่องทางให้หารายได้ถึง ๗ แหล่ง พรรคการเมืองจึงมีช่องทางที่จะแสวงหารายได้มาเพื่อชำระคืนเงินกู้ได้ นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ไม่มีข้อห้ามพรรคการเมืองกู้ยืมเงิน พรรคการเมืองย่อมสามารถกู้ยืมเงินได้และสามารถกู้ยืมเงินจากหัวหน้าพรรคการเมืองได้ และเมื่อเปรียบเทียบกับกฎระเบียบของสหรัฐอเมริกาพบว่า มีข้อกำหนดที่ให้ถือว่าเงินกู้ของพรรคการเมืองเป็นเงินบริจาคมอย่างหนึ่งจนกว่าจะมีการชำระคืนเงินกู้ทั้งหมด และมีการยกเว้นกรณีการกู้เงินจากธนาคารพาณิชย์ตามครรลองปกติและพรรคการเมืองมีความสามารถที่จะชำระคืนหนี้ดังกล่าวได้

นายแสวง บุญมี นายเฉลิมวรรณ เพิ่มไพศาลสกุล นางสาวณิรัตน์ อิศรัชตพล นางสาวญาณวรรณ อิศรา และ นางสาวพรวิสาข์ เอมพานิช เจ้าหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งยืนยันที่ถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า พยานทั้งห้าไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการยุบพรรคผู้ถูกร้อง แต่อย่างไร

รองศาสตราจารย์พิภพ อุดร ยืนยันที่ถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงและความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า การกู้ยืมเงินเป็นหนี้สินมิใช่รายได้เนื่องจากเป็นเงินของบุคคลอื่นที่รับมาแล้วต้องใช้คืน ส่วนรายได้หมายถึง เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่ตีมูลค่าเป็นเงินได้ ซึ่งได้รับการขายสินค้าหรือทรัพย์สิน การส่งมอบบริการ การลงทุน รวมถึงการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินกิจการสำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๙ วรรคหนึ่ง (๑)

บัญญัติให้บัญชีของพรรคการเมืองประกอบด้วยบัญชีรายวันแสดงรายได้หรือรายรับและแสดงค่าใช้จ่ายหรือรายจ่าย แสดงให้เห็นว่า “รายได้” กับ “รายรับ” และ “ค่าใช้จ่าย” กับ “รายจ่าย” แตกต่างกัน โดย “รายรับ” หมายถึง เงินที่พรรคการเมืองได้รับมาทุกรายการซึ่งอาจถือเป็นรายได้หรือไม่ก็ได้ เช่น รับเงินค่าขายของที่ระลึกหรือเงินบริจาคถือเป็นรายได้ แต่รับเงินกู้หรือเงินมัดจำไม่ถือเป็นรายได้ เป็นต้น ส่วนรายจ่าย หมายถึง เงินที่พรรคการเมืองจ่ายออกไปทุกรายการ ซึ่งอาจถือเป็นค่าใช้จ่ายหรือไม่ก็ได้ เช่น จ่ายค่าทำป้ายโฆษณาหรือค่าเดินทางถือเป็นค่าใช้จ่าย แต่จ่ายค่ามัดจำอุปกรณ์ซึ่งจะได้รับคืนเมื่อส่งคืนอุปกรณ์ไม่ถือเป็นค่าใช้จ่าย เป็นต้น ทั้งนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดแนวปฏิบัติที่ส่งเสริมระบบการเงินและการบัญชีของพรรคการเมืองให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ตามหลักการบัญชีสากล

ส่วน นายธนธร จีรุงเรืองกิจ นายปิยบุตร แสงกนกกุล นายนิติพัฒน์ เต็มไพโรจน์ นายพุฒิพงศ์ พงศ์เอนกกุล รองศาสตราจารย์สมชัย ศรีสุทธิยากร นายมหินทร์ สุรดิษฐ์กูร และ พลตำรวจตรี พิศาล ภูรินทร์ ไม่ได้ยื่นบันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงหรือความเห็นต่อศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา คำชี้แจงของผู้เกี่ยวข้อง บันทึกถ้อยคำยืนยันข้อเท็จจริงและความเห็นของพยานบุคคล และเอกสารประกอบแล้ว กำหนดประเด็นที่ต้องพิจารณา วินิจฉัย รวม ๔ ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ หรือไม่

ประเด็นที่สอง มีเหตุยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ ประกอบมาตรา ๙๒ หรือไม่

ประเด็นที่สาม คณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง หรือไม่ เพียงใด

ประเด็นที่สี่ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้อง

ถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสองหรือไม่

ข้อเท็จจริงเบื้องต้นตามที่ปรากฏในคำร้อง คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และความเห็นของผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งเอกสารหลักฐานประกอบ ฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ ผู้ถูกร้องได้นำส่งงบการเงิน ประจำปี ๒๕๖๑ รอบระยะเวลาบัญชีตั้งแต่วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ระบุว่า ผู้ถูกร้องมีรายได้รวม ๗๑,๑๗๓,๑๖๘ บาท และมีค่าใช้จ่ายรวม ๗๒,๖๖๓,๗๐๕ บาท ซึ่งมีค่าใช้จ่ายสูงกว่ารายได้ เป็นเงิน ๑,๔๙๐,๕๓๗ บาท เมื่อวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องได้ทำสัญญากู้ยืมเงินจาก นายธนธร จีรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๑๖๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท โดยข้อ ๑ ระบุว่า “... ผู้กู้ได้รับต้นเงินกู้เรียบร้อยแล้วทั้งจำนวน ...” ข้อ ๒ ระบุว่า “ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้ในอัตราร้อยละ ๗.๕ ต่อปี ของต้นเงินกู้ กำหนดส่งดอกเบี้ยทุกเดือนจนกว่าสัญญาสิ้นสุดลง ทั้งนี้ หากผู้กู้ผิดนัดชำระหนี้ไม่ว่าทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ผู้กู้ต้องรับผิดชอบในเบี้ยปรับวันละ ๑๐๐ บาท (หนึ่งร้อยบาท) จนกว่าผู้กู้จะชำระต้นเงินกู้คงค้างดอกเบี้ยและเบี้ยปรับในงวดที่ผิดนัดเสร็จสิ้น” ต่อมาผู้ถูกร้องได้มีการชำระหนี้เงินกู้ยืมบางส่วนให้แก่ นายธนธร จีรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง เป็นจำนวน ๓ ครั้ง ได้แก่ เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องได้ชำระเป็นเงินสด จำนวน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท วันที่ ๒๑ มกราคม ๒๕๖๒ ได้ชำระเป็นเงินสด จำนวน ๘,๐๐๐,๐๐๐ บาท และวันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๖๒ ได้ชำระโดยวิธีการโอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงศรีอยุธยา สาขาไทยซัมมิท ทาวเวอร์ เป็นเงิน จำนวน ๕๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท รวมเป็นเงิน จำนวนทั้งสิ้น ๗๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ผู้ถูกร้องได้ทำสัญญากู้ยืมเงินจาก นายธนธร จีรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท โดยในสัญญาข้อ ๑ ระบุว่า “... ในวันทำสัญญานี้ ผู้กู้ได้รับเงินกู้เป็นเงิน จำนวน ๒,๗๐๐,๐๐๐ บาท ... ส่วนเงินกู้จำนวนที่เหลือตามสัญญาผู้ให้กู้จะให้แก่ผู้กู้ในภายหลัง” ข้อ ๒ ระบุว่า “ผู้กู้ยอมเสียดอกเบี้ยแก่ผู้ให้กู้ในอัตราร้อยละ ๒ ต่อปี ของต้นเงินกู้เท่าที่ผู้กู้ยังคงค้างชำระ” อีกทั้งผู้ถูกร้องกับ นายธนธร จีรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ผู้ให้กู้ ได้ยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหาไว้กันว่า มีการแก้ไขสัญญากู้ยืมเงินในข้อ ๒ จากเดิมกำหนดให้ส่งดอกเบี้ยทุกเดือนเปลี่ยนเป็นให้ส่งดอกเบี้ยทุกปี นอกจากนี้ ในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๖๒ นายธนธร จีรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ได้บริจาคเงินให้แก่ผู้ถูกร้อง จำนวน ๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท และเมื่อวันที่ ๒๗ ธันวาคม ๒๕๖๒

ผู้ถูกร้องได้มีการชำระค่าดอกเบี้ยและชำระเงินกู้ยืมบางส่วนให้แก่ นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง จำนวน ๓ ครั้ง โดยแบ่งออกเป็นครั้งที่ ๑ ค่าดอกเบี้ยเงินกู้พร้อมเบี้ยปรับ จำนวน ๕,๘๙๕,๒๐๐ บาท ครั้งที่ ๒ ชำระเงินกู้ยืมบางส่วนของสัญญาฉบับลงวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ จำนวน ๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท และครั้งที่ ๓ ค่าดอกเบี้ยเงินกู้พร้อมเบี้ยปรับ เป็นเงิน จำนวน ๑,๔๔๙,๙๘๘.๐๔ บาท

ประเด็นที่หนึ่ง ผู้ร้องมีอำนาจยื่นคำร้องนี้ต่อศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ บัญญัติว่า เมื่อผู้ร้องมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าพรรคการเมืองใดกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) หรือ (๔) ให้ยื่นศาลรัฐธรรมนูญเพื่อสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น และมาตรา ๙๓ บัญญัติว่า เมื่อปรากฏต่อเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งผู้เป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองว่ามีพรรคการเมืองใดกระทำการตามมาตรา ๙๒ ให้นายทะเบียนพรรคการเมืองรวบรวมข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน พร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อผู้ร้องเพื่อพิจารณา ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการกำหนด ซึ่งระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๕๔ วรรคหนึ่ง และข้อ ๕๕ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดรองรับหลักเกณฑ์ไว้ในลักษณะทำนองเดียวกันกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๓ ส่วนที่ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ข้อ ๕๕ วรรคหนึ่ง ได้กำหนดให้นำระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ มาใช้บังคับโดยอนุโลม นั้น มิได้หมายความว่า จะต้องนำระเบียบดังกล่าวมาใช้บังคับทุกข้อ แต่เป็นกรณีที่นำมาใช้เมื่อระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มิได้กำหนดไว้ อีกทั้งระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นระเบียบที่ใช้สำหรับกรณีการสืบสวน การไต่สวน หรือการสอบสวนเพื่อดำเนินคดีอาญากับบุคคลเพราะเหตุกระทำความผิดตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองซึ่งมีกระบวนการในการแจ้งข้อกล่าวหาและส่งเรื่องให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการดำเนินการทางอาญาตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องต่อไป

ข้อที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่า เมื่อคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน คณะที่ ๑๓ เสนอรายงานต่อผู้ร้องว่า คดีไม่มีมูลแล้ว ผู้ร้องมีหน้าที่ส่งยุติเรื่องตามมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ แต่เลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นนายทะเบียนพรรคการเมืองได้อาศัยข้อเท็จจริงจากสำนวนการสืบสวนดังกล่าวข้างต้น มาตั้งฐานความผิดตามมาตรา ๗๒ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ เสนอต่อผู้ร้อง ผู้ร้องได้ประชุมครั้งที่ ๑๒๙/๒๕๖๒ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อยุบพรรคผู้ถูกร้อง โดยมีได้ดำเนินการส่งเรื่องให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการแก้ไขสำนวนและไต่สวนเพื่อให้มีการแจ้งข้อกล่าวหาแก่ผู้ถูกร้องตามกระบวนการของกฎหมาย การดำเนินการสืบสวนหรือไต่สวนและการแสวงหาข้อเท็จจริงของผู้ร้อง จึงไม่ชอบด้วยมาตรา ๔๑ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๕๔ นั้น เห็นว่า ตามบทบัญญัติมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยหรือความปรากฏต่อคณะกรรมการไม่ว่าโดยทางใดไม่ว่าจะมีผู้แจ้งหรือผู้กล่าวหาหรือไม่ ถ้ามีหลักฐานพอสมควรหรือมีข้อมูลเพียงพอที่จะสืบสวนต่อไปว่ามีการกระทำใด อันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งและพรรคการเมืองหรือจะมีผลให้การเลือกตั้งมิได้เป็นไปโดยสุจริตและเที่ยงธรรม หรือเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย คณะกรรมการมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้มีการสืบสวนหรือไต่สวนเพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงและหลักฐานโดยพลัน ถ้าผลการสืบสวนหรือไต่สวนปรากฏว่าไม่มีมูลความผิดให้ส่งยุติเรื่อง หากปรากฏหลักฐานอันควรเชื่อว่ามีผู้กระทำการตามที่มีการสืบสวนหรือไต่สวนให้คณะกรรมการสั่งให้ดำเนินคดีโดยเร็ว หรือในกรณีจำเป็นจะสั่งระงับสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของผู้กระทำการดังกล่าวไว้เป็นการชั่วคราวก็ได้ ย่อมหมายความว่าเมื่อผลการสืบสวนหรือไต่สวนปรากฏว่าไม่มีมูลความผิด และผู้ร้องเห็นชอบด้วยกับผลการสืบสวนไต่สวนของคณะกรรมการดังกล่าว จึงสั่งให้ยุติเรื่อง ความเห็นของผู้ร้องย่อมเป็นอิสระ มิได้ถูกผูกพันให้เป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการสืบสวนและไต่สวน นอกจากนี้ ยังปรากฏข้อเท็จจริงอีกว่าการดำเนินคดีอาญาตามที่ นายศรีสุวรรณ จรรยา และ นายสุรวัชร สังขฤกษ์ ร้องเรียนกล่าวโทษผู้ถูกร้อง สำนวนการสืบสวนขณะนี้เสร็จสิ้นจากการพิจารณาในขั้นตอนของคณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งแล้ว และอยู่ระหว่างการพิจารณาของผู้ร้อง จึงยังไม่ถึงขั้นตอนการแจ้งข้อกล่าวหา ตามระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการสืบสวน การไต่สวน

และการวินิจฉัยชี้ขาด พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกอบกับประเด็นการแจ้งข้อกล่าวหาเป็นกระบวนการทางคดีอาญา ส่วนการดำเนินการกรณียุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ นั้น ปรากฏว่าในการประชุมผู้ร้องครั้งที่ ๑๒๕/๒๕๖๒ วันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ ผู้ร้องมีมติว่า เพื่อให้การดำเนินการต่อกรณีที่มีการกล่าวหาว่ามีการกระทำฝ่าฝืนกฎหมายพรรคการเมือง เป็นไปด้วยความเรียบร้อย จึงให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่กำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ นายทะเบียนพรรคการเมือง ได้มีคำสั่งที่ ๗/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการรวบรวม ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐาน โดยคณะกรรมการดังกล่าวประชุมเพื่อศึกษาและวิเคราะห์รายละเอียด ในสำนวนการสืบสวนกรณีกล่าวหาว่า นายธนธร จึงรุ่งเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง ได้ให้ผู้ถูกร้อง กู้ยืมเงินเป็นการกระทำฝ่าฝืนกฎหมายเกี่ยวกับพรรคการเมืองว่า สมควรจะดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ หรือไม่ ต่อมาคณะกรรมการดังกล่าวได้รวบรวม ข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเสนอต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองและนายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอต่อ ผู้ร้องเพื่อพิจารณา ซึ่งผู้ร้องได้พิจารณาแล้วเห็นว่าหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืน มาตรา ๗๒ อันเป็นเหตุให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ และได้มีมติให้ยื่นคำร้อง ต่อศาลรัฐธรรมนูญเป็นคดีนี้ ดังนั้น กระบวนการในการดำเนินคดีอาญาและกระบวนการยื่นคำร้อง ต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมืองจึงแยกเป็นอิสระต่อกัน การยื่นคำร้อง ของผู้ร้องจึงชอบด้วยกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้ว ข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องในประเด็นนี้จึงฟังไม่ขึ้น

ส่วนข้อโต้แย้งของผู้ถูกร้องที่ว่า บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญไม่มีบทบัญญัติอื่นใดที่ให้อำนาจ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ “ตามกฎหมายอื่น” การที่ผู้ร้องจะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ และมาตรา ๙๓ มาบังคับใช้ในคดีนี้ ไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจะนำบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว มาใช้บังคับแก่คดีนี้ไม่ได้ตามนัยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง เป็นเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจ ยุบพรรคผู้ถูกร้อง นั้น เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๐ วรรคสอง ประกอบพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๗ บัญญัติให้ศาล

มีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคดีดังต่อไปนี้ (๑๓) คดีอื่นที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้อยู่ในเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีหน้าที่และอำนาจพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ผู้ถูกร้องได้ ข้อที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งดังกล่าวจึงฟังไม่ขึ้น

อนึ่ง พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔ บัญญัติว่า “การพิจารณาคดี” หมายความว่า การดำเนินกระบวนการพิจารณาใด ๆ รวมถึง การไต่สวน การประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย หรือการนั่งพิจารณา และมาตรา ๕๘ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “หากศาลเห็นว่าคดีใดเป็นปัญหาข้อกฎหมาย หรือมีพยานหลักฐานเพียงพอที่จะพิจารณา วินิจฉัยได้ ศาลอาจประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัยโดยไม่ทำการไต่สวนหรือยุติการไต่สวนก็ได้” กรณีตามคำร้องนี้เป็นปัญหาข้อกฎหมายโดยข้อเท็จจริงเป็นที่ยุติแล้ว นับตั้งแต่วันที่ผู้ร้องมายื่นคำร้อง เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๖๒ จนถึงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญ ได้ดำเนินการตามกระบวนการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ โดยเมื่อศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของผู้ร้อง ไว้พิจารณาเมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๖๒ ก็ได้มีการร่วมประชุมปรึกษาหารือเรื่องพิจารณาคดีใน องค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญตลอดมา รวม ๑๑ ครั้ง จนกระทั่งที่ประชุมองค์คณะตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ได้ข้อยุติและนัดฟังคำวินิจฉัยในวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓ จึงเป็นการที่ศาลรัฐธรรมนูญได้ใช้ระยะเวลา ในการพิจารณาคดีอย่างละเอียดถี่ถ้วนเป็นระยะเวลาอันพอสมควรและให้ความเป็นธรรมแก่คู่กรณีทั้งผู้ร้อง และผู้ถูกร้องในการชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา โดยประชุมปรึกษาเพื่อพิจารณาและวินิจฉัย รวมระยะเวลา จำนวน ๗๑ วัน จึงมิได้กระทำการโดยเร่งรัดหรือรวบรัด แต่อย่างใด

ประเด็นที่สอง มีเหตุอุทธรณ์ผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ ประกอบมาตรา ๙๒ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้ง พรรคการเมืองตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตามที่ กฎหมายบัญญัติ และวรรคสอง บัญญัติว่า กฎหมายตามวรรคหนึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารพรรคการเมือง ซึ่งต้องกำหนดให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ เปิดโอกาสให้สมาชิก มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในการกำหนดนโยบายและการส่งผู้สมัครรับเลือกตั้ง และกำหนดมาตรการ ให้สามารถดำเนินการโดยอิสระไม่ถูกครอบงำหรือชี้นำโดยบุคคลซึ่งมิได้เป็นสมาชิกของพรรคการเมืองนั้น

รวมทั้งมาตรการกำกับดูแลมิให้สมาชิกของพรรคการเมืองกระทำการอันเป็นการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งนั้น

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า บุคคลใดจะบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองมีมูลค่าเกิน สิบล้านบาทต่อพรรคการเมืองต่อปีมิได้ และในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นนิติบุคคล การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองไม่ว่าพรรคเดียวหรือหลายพรรคเกินปีละห้าล้านบาท ต้องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมใหญ่คราวต่อไปหลังจากบริจาคแล้วและวรรคสอง บัญญัติว่า พรรคการเมืองจะรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินวรรคหนึ่งมิได้ และมาตรา ๗๒ บัญญัติว่า ห้ามมิให้พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มา โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

พิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ มีความมุ่งหมายเพื่อรับรองเสรีภาพ ในการจัดตั้งพรรคการเมืองโดยกำหนดกรอบของกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งและการบริหารพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองเป็นของประชาชนอย่างกว้างขวาง และมีการบริหารกิจการภายในของพรรคการเมือง ที่เป็นไปตามหลักความเป็นประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง โดยเฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และพรรคการเมืองสามารถปฏิบัติหน้าที่หรือดำเนินกิจกรรมได้โดยอิสระ ปราศจากการครอบงำหรือชี้นำ โดยบุคคลหรือคณะบุคคลใด ๆ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมือง ตั้งแต่เริ่มแรก และกำหนดให้การบริหาร การส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และการดำเนินกิจกรรมอื่น ๆ ของพรรคการเมือง สมาชิกต้องมีส่วนร่วมด้วย อันเป็นการป้องกันมิให้ พรรคการเมืองเป็นธุรกิจการเมือง หรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งอาศัยความได้เปรียบทางการเงินมาเป็นผู้บงการพรรค แต่เพียงผู้เดียวหรือกลุ่มเดียวได้ รัฐสภาจึงได้ตราพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ขึ้นเป็นกฎหมายตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ บัญญัติไว้

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๖ วรรคหนึ่ง บัญญัติห้ามมิให้บุคคลใดบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองมีมูลค่าเกิน สิบล้านบาทต่อพรรคการเมืองต่อปี และในกรณีที่บุคคลนั้นเป็นนิติบุคคล การบริจาคเงิน ทรัพย์สิน

หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองไม่ว่าพรรคเดียวหรือหลายพรรคเกินปีละห้าล้านบาท ต้องแจ้งให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นทราบในการประชุมใหญ่คราวต่อไปหลังจากบริจาคนั้นแล้ว และวรรคสอง บัญญัติห้ามมิให้พรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินวรรคหนึ่ง ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวมีความมุ่งหมายเพื่อควบคุมพรรคการเมืองในการรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดจากบุคคลที่มีมูลค่าไม่เกินสิบล้านบาทต่อปี อันเป็นมาตรการป้องกันมิให้พรรคการเมืองถูกบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดอาศัยความได้เปรียบทางการเงินมาเป็นนายทุนพรรคการเมืองเพื่อบงการหรือมีอิทธิพลครอบงำและชี้นำการดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมืองให้เป็นไปตามความประสงค์ของตนแต่เพียงผู้เดียวหรือกลุ่มเดียวได้ ทำให้การบริหารกิจการของพรรคการเมืองไม่เป็นไปโดยอิสระและทำให้การตรวจสอบถ่วงดุลกันภายในพรรคการเมืองไม่มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง อันเป็นการทำลายหลักความเป็นประชาธิปไตยภายในพรรคการเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ และอาจส่งผลทำให้พรรคการเมืองถูกใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนโดยมิชอบด้วยกฎหมายของผู้บงการหรือผู้มีอิทธิพลเหนือพรรคการเมือง จึงจำเป็นต้องมีมาตรการควบคุมมูลค่าการรับบริจาคของพรรคการเมืองเพื่อสร้างเสริมให้พรรคการเมืองมีการบริหารกิจการที่มีความเป็นประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง เพื่อให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันของประชาชนที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ

สำหรับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ ที่บัญญัติถึงเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องในคดีนี้ มีปัญหาที่ต้องพิจารณาประการแรกว่า การที่พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายอันจะเป็นการฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ นั้น มีความหมายแค่ไหน เพียงใด เห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๗๒ มีข้อห้ามสองกรณี กรณีที่หนึ่ง พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นทั้งการได้มาและวิธีการได้มาซึ่งเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่เปิดเผย และกรณีที่สอง พรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองกระทำการฝ่าฝืนรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นการได้มาซึ่งเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดที่มีแหล่งที่มาจากการกระทำความผิดตามกฎหมายหรือเป็นเงินสกปรก การฟอกเงิน การค้าของเถื่อน

การค้ำนุษย์ หรือการทุจริตประพฤติมิชอบ ซึ่งการได้มาทั้งสองกรณีดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นจำนวนเท่าใดก็ตาม ย่อมถือว่าเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายทั้งสิ้น ด้วยเหตุนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ จึงได้กำหนดข้อห้ามดังกล่าวไว้เพื่อป้องกันมิให้ พรรคการเมืองไปเกี่ยวข้องกับเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดเหล่านั้นอันจะทำให้พรรคการเมือง กลายเป็นผู้มีส่วนร่วมหรือสนับสนุนหรือช่วยเหลือในการกระทำความผิดไปด้วยและมีผลกระทบต่อ ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อระบบพรรคการเมืองของประเทศไทย อันเป็นมาตรการที่สำคัญ เพื่อเสริมสร้างระบบพรรคการเมืองของประเทศไทยให้เป็นสถาบันที่มีความโปร่งใสและเป็นที่น่าเชื่อถือ ของประชาชน และสอดคล้องกับมาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ที่กำหนดมาตรการและวิธีการที่จำเป็นให้พรรคการเมืองปฏิบัติเพื่อให้การรับบริจาคของพรรคการเมือง เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย เปิดเผย และตรวจสอบได้

ปัญหาประการที่สองมีว่า พรรคการเมืองสามารถกู้ยืมเงินตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้หรือไม่ เห็นว่า การดำเนินกิจกรรมของพรรคการเมือง ต้องอาศัยรายได้ของพรรคการเมืองซึ่งกฎหมายกำหนดแหล่งที่มาไว้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๒ ดังนั้น เงินส่วนใดที่พรรคการเมืองนำมาใช้จ่าย ในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองซึ่งมิได้มีแหล่งที่มาและวิธีการได้มาตามที่กฎหมายระบุไว้ ย่อมถือว่าเป็นเงินที่ได้มาโดยไม่ชอบด้วยบทบัญญัติมาตรา ๖๒ ถึงแม้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มิได้บัญญัติห้ามการกู้ยืมสำหรับพรรคการเมืองไว้โดยชัดเจน แต่ก็ไม่ได้ รับรองว่าให้กระทำได้ ประกอบกับพรรคการเมืองมีสถานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมืองซึ่งเป็นกฎหมายมหาชน และเงินกู้ยืมแม้มิได้เป็นรายได้แต่ก็เป็นรายรับและเป็นเงินทางการเงิน การดำเนินการเกี่ยวกับการได้มาและการใช้จ่ายเงินเพื่อดำเนินกิจกรรมทางการเมือง จึงกระทำได้ภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ต้องการ กำหนดมาตรการทางกฎหมายสำหรับกำกับการบริหารงานและการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ให้เป็นไปโดยเปิดเผยและตรวจสอบได้ และกำกับให้พรรคการเมืองสามารถดำเนินการโดยอิสระ ไม่ถูกรวบงำหรือชี้้นำโดยบุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดโดยอาศัยการให้เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดแล้ว การกู้ยืมเงินของพรรคการเมืองจึงต้องสอดคล้องและเป็นไปตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง

ปัญหาประการที่สามมีว่า การรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน และประโยชน์อื่นใดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ มีความหมายอย่างไร เห็นว่า เมื่อพิจารณาบทนิยามตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ บัญญัติคำว่า “บริจาค” หมายความว่า การให้เงินหรือทรัพย์สินแก่พรรคการเมืองนอกจกาค่าธรรมเนียมและค่าบำรุงพรรคการเมือง และให้หมายความรวมถึงการให้ประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง บรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ตามที่คณะกรรมการกำหนดด้วย ส่วนคำว่า “ประโยชน์อื่นใด” หมายความว่ารวมถึง การให้ใช้ทรัพย์สิน การให้บริการ หรือการให้ส่วนลดโดยไม่มีค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า และการทำให้หนี้ที่พรรคการเมืองเป็นลูกหนี้ลดลงหรือระงับสิ้นไปด้วย ซึ่งการที่กฎหมายใช้คำว่า “ให้หมายความรวมถึง” ในการนิยามความหมายของคำในกฎหมายย่อมมีความหมายรวมถึงสิ่งอื่นนอกเหนือจากสิ่งที่จำกัดความหรือให้ความหมายไว้อีกด้วย เพราะฉะนั้น การให้ประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองย่อมมีความหมายรวมถึงการกระทำที่มีลักษณะทำนองเดียวกับการให้ใช้ทรัพย์สิน การให้บริการ หรือการให้ส่วนลดโดยไม่มีค่าตอบแทนหรือมีค่าตอบแทนที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า และการทำให้หนี้ที่พรรคการเมืองเป็นลูกหนี้ลดลงหรือระงับสิ้นไป หรือการให้ประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมืองบรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ที่ไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายซึ่งโดยปกติต้องจ่ายอันมีลักษณะที่เป็นการขัดกันแห่งผลประโยชน์ด้วย ดังนั้น การให้กู้ยืมโดยไม่คิดดอกเบี้ย หรือคิดดอกเบี้ยที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า หรือการทำให้หนี้ที่พรรคการเมืองเป็นลูกหนี้ลดลงหรือเป็นการได้เงินหรือประโยชน์อื่นใดที่ไม่ต้องออกค่าใช้จ่ายซึ่งโดยปกติต้องจ่าย ย่อมถือว่าเป็นประโยชน์อื่นใดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๔ แล้ว ต้องอยู่ภายใต้เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง และอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการบริจาคและการรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖๖ และมาตรา ๗๒

ด้วยเหตุนี้คำว่า “บริจาค” และ “ประโยชน์อื่นใด” ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ จึงเป็นคำที่มีความหมายเฉพาะในกฎหมายนี้เพื่อกำหนดสิ่งที่อยู่ในขอบข่ายบังคับแห่งกฎหมายในเรื่องนี้และเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่ต้องการควบคุมการสนับสนุนในทางการเงินให้แก่พรรคการเมือง ให้เป็นไปโดยพหุเหมาะสมพอควรแก่การดำเนินกิจกรรม

ของพรรคการเมือง โดยกำหนดมาตรการให้พรรคการเมืองมีระบบทางการเงินและการบัญชี รวมทั้งรายได้ของพรรคการเมืองที่มีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้ ตลอดจนการสนับสนุนและคุ้มครองหลักความเป็นประชาธิปไตยภายในพรรคการเมือง อันส่งผลให้พรรคการเมืองเป็นสถาบันของประชาชนที่มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับ โดยการป้องกันมิให้บุคคลใดหรือกลุ่มบุคคลใดอาศัยพรรคการเมืองเป็นเครื่องมือในการแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน หรืออาศัยความได้เปรียบทางการเงินมาเป็นผู้บงการหรือผู้มีอิทธิพลครอบงำและชี้นำกิจการของพรรคการเมืองแต่เพียงผู้เดียวหรือกลุ่มเดียวได้

ข้อเท็จจริงในคดีนี้ปรากฏว่า งบการเงินประจำปี ๒๕๖๑ ของผู้ถูกร้อง (วันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๖๑ ถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๖๑) ซึ่งยื่นต่อผู้ร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕๙ แสดงว่า ผู้ถูกร้องมีรายได้ โดยมาจากเงินทุนประเดิม ๑,๐๖๗,๑๒๔ บาท รายได้เงินบำรุงสมาชิก ๘,๖๒๐,๔๗๕ บาท รายได้จากการจำหน่ายสินค้า ๒,๗๑๘,๖๔๘ บาท รายได้เงินบริจาค ๕๘,๗๓๒,๐๐๐ บาท รายได้อื่น ๓๔,๙๒๑ บาท รวมรายได้ ๗๑,๑๓๗,๑๖๘ บาท ส่วนค่าใช้จ่ายเป็นต้นทุนการจำหน่ายสินค้า ๒,๔๔๔,๔๓๔ บาท ค่าใช้จ่ายในการบริหาร ๖๑,๕๗๙,๓๔๑ บาท ค่าใช้จ่ายในการประชาสัมพันธ์ ๘,๖๓๙,๙๓๐ บาท รวมค่าใช้จ่าย ๗๒,๖๖๓,๗๐๕ บาท และมีสินทรัพย์หมุนเวียนและไม่หมุนเวียน รวมเป็นเงิน ๓๒,๘๗๓,๒๑๑ บาท ค่าใช้จ่ายจึงสูงกว่ารายได้เป็นเงิน ๑,๔๙๐,๕๓๗ บาท แต่ผู้ถูกร้องกลับทำสัญญากู้ยืมเงินจาก นายธนาธร จึงรุ่งเรืองกิจ ซึ่งมีฐานะเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้อง รวม ๒ ฉบับ เป็นจำนวนเงินถึง ๑๙๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท โดยมีการคิดอัตราดอกเบี้ยและเบี้ยปรับที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้า ถือเป็น การให้ประโยชน์อื่นใดแก่พรรคการเมือง บรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ แม้ผู้ถูกร้องจะได้ชำระหนี้เงินกู้ยืมบางส่วนแก่ผู้ให้กู้หลายครั้ง แต่การชำระคืนครั้งแรกเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๒ โดยชำระเป็นเงินสด จำนวน ๑๔,๐๐๐,๐๐๐ บาท ภายหลังจากที่ได้ทำสัญญากู้ยืมเงินเพียง ๒ วัน ซึ่งถือเป็นการผิดปกติวิสัย นอกจากนี้ สัญญากู้ยืมเงินฉบับลงวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ซึ่งมีวงเงินกู้ จำนวน ๓๐,๐๐๐,๐๐๐ บาท อัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๒ ต่อปี แต่ในวันทำสัญญาผู้ถูกร้องรับเงินกู้เพียง ๒,๗๐๐,๐๐๐ บาท การทำสัญญากู้ยืมเงินฉบับเพิ่มเติม โดยที่ยังมีหนี้เงินกู้ค้างชำระอยู่ไม่เป็นไปตามปกติวิสัย ดังนั้น การทำสัญญากู้ยืมเงินดังกล่าวจึงมีลักษณะเป็นการกู้ยืมเงินที่มีข้อตกลงในสัญญาและพฤติการณ์ในการเอื้อประโยชน์ หรือช่วยเหลือผู้ถูกร้อง เป็นกรณีพิเศษที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้าและไม่เป็นไปตามปกติวิสัยของการให้กู้ยืมเงินและการรับชำระหนี้

เงินกู้ยืม ทั้งการคิดดอกเบี้ยในอัตราที่ไม่เป็นไปตามปกติทางการค้าสำหรับการกู้ยืมเงินที่ไม่มีหลักประกัน ถือเป็นการให้ประโยชน์อื่นใดแก่ผู้ถูกร้องบรรดาที่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ และเมื่อรวมประโยชน์อื่นใด ที่ผู้ถูกร้องได้รับจากเงินกู้ยืม จำนวน ๑๙๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท กับเงินที่ นายธนธร จีรุงเรืองกิจ ได้บริจาค ให้แก่ผู้ถูกร้องในปี ๒๕๖๒ จำนวน ๘,๕๐๐,๐๐๐ บาท แล้ว ย่อมชัดเจนว่า เป็นกรณีการรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินสิบล้านบาทต่อปี ซึ่งต้องห้ามตามมาตรา ๖๖ วรรคสอง

จากข้อเท็จจริง พฤติการณ์และพยานหลักฐานดังกล่าว จึงเห็นว่า การที่ นายธนธร จีรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องให้เงินกู้ยืมแก่ผู้ถูกร้องเป็นการบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด และการที่ นายธนธร จีรุงเรืองกิจ ซึ่งเป็นหัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องให้ผู้ถูกร้องกู้ยืมเงินเป็นจำนวนมาก คณะกรรมการบริหารพรรคผู้ถูกร้องควรจะรู้ว่าการเป็นหนี้จำนวนมากต่อบุคคลโดยยอมนจะก่อให้เกิด การครอบงำหรือขึ้นาโดยบุคคลที่เป็นเจ้าหนี้สามารถอาศัยอำนาจแห่งมูลหนี้ที่จะเรียกให้ผู้ถูกร้องชำระหนี้ หรืองดเว้นการอันใดอันหนึ่งตามสัญญาก็ได้ ทั้งจะก่อให้เกิดความได้เปรียบทางการเงินมาเป็นผู้บงการพรรค แต่เพียงผู้เดียวหรือกลุ่มเดียว อันส่งผลทำให้พรรคการเมืองเป็นธุรกิจการเมือง ดังนั้น การกู้ยืมเงิน ของผู้ถูกร้องจึงมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงการรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามมาตรา ๖๖ เมื่อการรับบริจาดดังกล่าวต้องห้ามตามมาตรา ๖๖ จึงเป็นการรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ กรณีจึงมีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่าผู้ถูกร้องกระทำการฝ่าฝืนมาตรา ๗๒ อันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓)

ประเด็นที่สาม คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองของผู้ถูกร้องจะถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง หรือไม่ อย่างไร

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง บัญญัติในลักษณะเป็นบทบังคับว่า “เมื่อศาลรัฐธรรมนูญดำเนินการไต่สวนแล้ว มีหลักฐานอันควรเชื่อได้ว่า พรรคการเมืองกระทำการตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมือง และเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองนั้น” เมื่อผู้ถูกร้องได้กระทำการ

อันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ศาลรัฐธรรมนูญจึงต้องสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องแล้ว จึงขอที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ หรือวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง

มีข้อพิจารณาต่อไปว่า เมื่อวินิจฉัยให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องแล้ว จะต้องเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นระยะเวลาเท่าใด เห็นว่า การกำหนดระยะเวลาของการเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งซึ่งเป็นสิทธิทางการเมืองอย่างหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้อาสาเข้ามาทำประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองในฐานะผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงต้องพิจารณาให้เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรระหว่างพฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งการกระทำ ให้ได้สัดส่วนกับโทษที่จะได้รับซึ่งเป็นการจำกัดสิทธิของบุคคล ดังที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๓/๒๕๖๒ ลงวันที่ ๗ มีนาคม ๒๕๖๒ เป็นบรรทัดฐานไว้

เมื่อพิจารณาลักษณะการกระทำของผู้ถูกร้องดังที่วินิจฉัยไว้ข้างต้นแล้ว การกระทำของผู้ถูกร้องเป็นการกระทำที่ฝ่าฝืนพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๗๒ ที่ห้ามพรรคการเมืองและผู้ดำรงตำแหน่งในพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใด โดยผู้ถูกร้องรู้หรือควรจะรู้ว่าได้มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายหรือมีเหตุอันควรสงสัยว่ามีแหล่งที่มาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ใช้วิธีการกั๊มเงินจาก นายธนารท จรุงเรืองกิจ หัวหน้าพรรคผู้ถูกร้องเป็นเงิน จำนวน ๑๙๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท ซึ่งปรากฏพฤติการณ์และพยานหลักฐานแสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องมีเจตนาที่จะหลีกเลี่ยงบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามมาตรา ๖๖ ที่ห้ามบุคคลใดไปบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดให้แก่พรรคการเมืองมีมูลค่าเกินสิบล้านบาทต่อพรรคการเมืองต่อปี และห้ามพรรคการเมืองรับบริจาคเงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดซึ่งมีมูลค่าเกินสิบล้านบาทต่อพรรคการเมืองต่อปี ซึ่งเป็นการดำเนินกิจการของพรรคผู้ถูกร้องที่ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายและขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔๕ วรรคสอง แต่ยังไม่ถึงขนาดที่จะทำให้สมาชิกพรรคผู้ถูกร้องถูกรวบงำหรือชี้หน้าจากบุคคลดังกล่าวได้โดยสิ้นเชิงหรือประชาติไปโดยภายในพรรคผู้ถูกร้องสูญเสียไปทั้งหมด จึงเห็นสมควรกำหนดระยะเวลา

การเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง ซึ่งจะสอดคล้องกับระยะเวลาตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง ที่ห้ามผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ดังนั้นจึงให้เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้สั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องมีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องตามมาตรา ๙๒ วรรคสอง

ประเด็นที่สี่ ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งจะไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคผู้ถูกร้องถูกยุบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสองหรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง บัญญัติว่า ห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคการเมืองที่ถูกยุบและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเพราะเหตุดังกล่าว ไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ทั้งนี้ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่พรรคการเมืองนั้นถูกยุบ บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วยผลของการฝ่าฝืนกฎหมาย ซึ่งมีได้ให้อำนาจแก่ศาลรัฐธรรมนูญที่จะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้องและเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องแล้ว จึงต้องสั่งให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งดังกล่าวอยู่ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ หรือวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ อันเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องและถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีกไม่ได้ ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงสั่งให้ยุบพรรคอนาคตใหม่ ผู้ถูกร้อง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๒ เพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของคณะกรรมการบริหารพรรคของผู้ถูกร้องที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่ ๒ มกราคม ๒๕๖๒ หรือวันที่ ๑๑ เมษายน ๒๕๖๒ ซึ่งเป็นวันที่มีการกระทำอันเป็นเหตุให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๒ วรรคสอง มีกำหนดเวลาสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคผู้ถูกร้อง และห้ามมิให้ผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งกรรมการบริหารของพรรคผู้ถูกร้องดังกล่าวไปจดทะเบียนพรรคการเมืองขึ้นใหม่ หรือเป็นกรรมการบริหารพรรคการเมืองหรือมีส่วนร่วมในการจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นใหม่อีก ภายในกำหนดสิบปีนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคผู้ถูกร้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๙๔ วรรคสอง

นายนุรักษ์ มาประณีต

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายจรัญ ภัคดีธนากุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายชัช ชลวร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายนครินทร์ เมฆไตรรัตน์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายบุญส่ง กุลบุปผา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปัญญา อุดชาชน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายวรวิทย์ กังศศิเทียม

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุดมศักดิ์ นิติมนตรี

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ